

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 19.5.2003
KOM(2003) 267 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-
PARLAMENTET**

**Det Europæiske Fællesskabs samarbejde med tredjelande: Kommissionens holdning til
den fremtidige støtte til udvikling af erhvervssektoren**

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

Det Europæiske Fællesskabs samarbejde med tredjelande¹: Kommissionens holdning til den fremtidige støtte til udvikling af erhvervssektoren²

I. Erhvervssektorens betydning

Der er nu almindelig forståelse for og anerkendelse af erhvervssektorens og specielt den private sektors betydning for at fremme udviklingen og bekæmpe fattigdommen som supplement til den offentlige indsats. Denne opfattelse underbygges også af utallige objektive kendsgerninger. De vigtigste bilaterale og multilaterale donorer, herunder FN (og dets specialiserede udviklingsorganer), Bretton Woods-institutionerne samt OECD's Komité for Udviklingsbistand (DAC) og rækken af ngo'er er i dag alle enige om vigtigheden af at støtte erhvervssektoren og den private sektor. Denne brede konsensus bygger på den opfattelse, at økonomisk vækst skaber ressourcer til bekæmpelse af fattigdom, og at erhvervsudvikling og en dynamisk privatsektor er afgørende for økonomisk vækst, da det reelt er de vigtigste kilder til beskæftigelse i udviklingslandene, specielt hvis man medregner den uformelle sektor.

Vigtigheden af at støtte den private sektor - og i bredere forstand udviklingen af erhvervssektoren - bekræftes i de retningslinjer, der er udstedt af de internationale udviklingsinstitutioner, f.eks. DAC's retningslinjer for *udviklingssamarbejde som støtte til udviklingen af den private sektor* (1995) og Verdensbankens rapport om *støtte til udviklingen af den private sektor* (1998) samt "*Africa can compete*" - en ramme for støtten til udviklingen af den private sektor i Afrika syd for Sahara (august 1998) samt andre strategidokumenter udarbejdet af de regionale udviklingsbanker, Den Internationale Finansieringsinstitution, Verdensbankens Organisation for Multilaterale Investeringsgarantier (MIGA) og Den Europæiske Investeringsbank. Privatsektorens centrale rolle afspejler sig således også i de strategiske målsætninger for de fleste, om ikke alle udviklingsøkonomier og overgangsøkonomier samt i målsætningerne for de vigtigste bilaterale donorer og multilaterale finansieringsinstitutioner.

Den private sektors centrale rolle for vækst, beskæftigelse og handelsintegration blev også behørigt understreget i konklusionerne og anbefalingerne fra FN-konferencerne om udviklingsfinansiering (Monterrey, marts 2002) og bæredygtig udvikling (Johannesburg, september 2002). EU har givet tilsagn om at støtte og gennemføre de vigtigste henstillinger fra disse FN-konferencer, hvor EU var en aktiv deltager.

Det nyoprettede NEPAD (New Partnership for Africa's Development) fokuserer også på mobiliseringen af nationale og internationale ressourcer til udviklingen af den private sektor som et middel til at puste nyt liv i de hensygnende økonomier på det afrikanske kontinent. Ud over disse internationale forpligtelser er det vigtigt at tage hensyn til Doha-udviklingsdagsordenen, der blev vedtaget på WTO's ministerkonference i november 2001, og

¹ Udtrykket "tredjelande" betegner her udviklingslande, lande med overgangsøkonomi eller under genopbygning, de såkaldte nye vækstøkonomier samt Mexico af OECD-landene, men ikke kandidatlandene til EU.

² I denne meddelelse betegner udtrykket "erhvervssektoren" private virksomheder af enhver størrelse samt offentlige virksomheder, der opererer på markedsbetingelser.

som understreger vigtigheden af, at udviklingslandene integrerer handelsaspektet i deres nationale udviklingspolitik.

Denne meddelelse bygger på ovennævnte konsensus og erkendelser og har til formål at forenkle, rationalisere og harmonisere EU's støtte til udviklingen af erhvervssektoren og den private sektor i partnerlandene samt at fremsætte en række nye forslag, som kan gennemføres på tre forskellige niveauer: det makroøkonomiske niveau samt på sektor- og virksomhedsniveau.

II. EU's hidtidige erfaringer

EU råder allerede over et bredt udvalg af instrumenter til fremme af udviklingen af erhvervssektoren, som har hver sin eksistensberettigelse, egne procedurer og eget retsgrundlag. Instrumenterne er ofte skræddersyede til at opfylde specifikke behov i partnerlandene inden for rammerne af EU's forskellige samarbejdsaftaler. En række større regionale programmer fokuserer også på den private sektor eller omfatter privatsektorfremmende aktiviteter.

I Middelhavsområdet har EU-støtten således haft form af både traditionel projektf finansiering, sektorstøtte til nationale programmer til modernisering af industrisektoren, støtte til privatisering samt støtte til reform af landenes skatte- og finanssystemer. Der er også blevet tilbudt teknisk bistand, herunder handels- og investeringsfremmende aktiviteter, med henblik på at styrke de institutionelle og lovgivningsmæssige rammer, fremme administrativ effektivitet, god forvaltningspraksis og finansiel gennemsigtighed og bidrage til oprettelsen af integrerede erhvervscentre og lokale iværksætterorganisationer. Støtten til den private sektor er ofte ydet i nært samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank (EIB).

I Asien og Latinamerika forvalter EU gennem ALA-INVEST-instrumentet støtte til små og mellemstore virksomheder (SMV) i form af teknisk bistand og handels- og investeringsfremme samt partnerskabsprogrammer.

På Balkan danner den nye CARDS-forordning, der blev vedtaget i 2000, en ny ramme for programmeringen på mellemlang sigt (2000-2006), der skal fremme stabiliserings- og associeringsaftaler og støtte etableringen af effektive markedsøkonomier baseret på privatsektord udvikling og handelsintegrering på internationalt og regionalt niveau. TACIS-forordningen sigter på de samme mål på mellemlang sigt for de Nye Uafhængige Stater (NIS).

I AVS-landene fokuserer PRO-INVEST-faciliteten især på kapacitetsopbygning og udviklingen af små virksomheder inden for rammerne af fattigdomsstrategierne.

På grundlag af de tidligere evalueringer er visse samarbejdsinstrumenter inden for privatsektord udvikling imidlertid blevet inddraget (f.eks. ECIP, MED-INVEST, EBAS osv.), mens der samtidig er oprettet nye instrumenter, som hovedsagelig forvaltes af EIB (FEMIP-faciliteten for tredjelandspartnere i Middelhavsområdet og Cotonou-investeringsfaciliteten for AVS-landene).

III. Formålet med denne meddelelse

Den betydning, der nu tillægges udviklingen af erhvervssektoren og den private sektor, fremgår klart af et antal dokumenter, som Kommissionen og Rådet har vedtaget i de seneste år. I 1998 blev der f.eks. vedtaget en meddelelse om *EF's strategi for udvikling af den private sektor i AVS-landene*, i 1999 vedtog Rådet en *resolution om EF's strategi for udvikling af den*

private sektor i udviklingslandene, og i 2000 blev betydningen af privatsektorudvikling understreget i meddelelsen om *Det Europæiske Fællesskabs udviklingspolitik* og i Rådets og Kommissionens efterfølgende fælles erklæring. For så vidt angår beskæftigelse vedtog Kommissionen i 2001 en meddelelse om *fremme af grundlæggende arbejdstagerrettigheder og forbedring af de sociale styringssystemer i en globaliseret økonomi*, som blev fulgt op af en anden meddelelse i 2002 om *virksomhedernes sociale ansvar*. Efter Kommissionens meddelelse om *handel og udvikling* fra september 2002 har EU endvidere forpligtet sig til at udvide markedsadgangen for de mindst udviklede lande, forbedre den handelsrelaterede tekniske bistand og fremme Nord-Syd- og Syd-Syd-handel³.

Forvaltningen af de eksisterende instrumenter til støtte for erhvervssektorudvikling er imidlertid meget ressourcekrævende, og det kan være et stort arbejde at sikre sammenhængen med andre instrumenter og aktioner. Der er behov for at revidere EU's rolle og forvaltningsmetoder i forbindelse med formidlingen af officiel (dvs. tilskudsbaseret) støtte til den private sektor, som stadig er svag i mange tredjelande, samt for at forenkle, rationalisere og harmonisere de eksisterende instrumenter i samarbejde med andre bilaterale og multilaterale donorer.

De undersøgelser, der er blevet gennemført i de senere år af EU's politikker, programmer og instrumenter, peger desuden på, at EU bør fokusere sin energi og ressourcer på det, den er bedst til, nemlig at udarbejde strategier, programmer og strategiske evalueringer og sikre den globale policy-sammenhæng og donorkoordineringen. Med denne fokusændring vil gennemførelse af politikker og direkte finansiering være i bedre hænder hos en gruppe erfarne formidlere, medens Kommissionen fortsætter med at udstede generelle forskrifter samt føre tilsyn og kontrol.

Med dette for øje understreger de vigtigste ovennævnte strategiske dokumenter, at der er behov for at etablere en enkelt sammenhængende ramme, harmonisere støtten til erhvervssektoren i alle tredjelande og samtidig sikre den nødvendige fleksibilitet og tilpasning for de forskellige regioner og programmer.

På denne baggrund er formålet med denne meddelelse at stille forslag til omorganisering og omstrukturering af EU's støtte til erhvervssektorudviklingen i tredjelande.

Forslagene er baseret på fem betragtninger:

- (1) Erhvervssektorens vigtighed for udviklingen.
- (2) Kommissionens erfaringer med forvaltningen af en række instrumenter til støtte for udvikling af erhvervssektoren og specielt den private sektor.
- (3) De fordele, der er opnået ved aktioner på EU-plan.
- (4) Behovet som følge af reformen af EU's eksterne bistandsprogrammer for at harmonisere de forskellige instrumenter og procedurer med henblik på at forbedre effektiviteten og formidlingen af bistanden.
- (5) En klar erkendelse af, hvad der er Kommissionens stærke sider, og hvad der bedst kan overlades til andre.

³ KOM (1998) 667; Rådets resolution af 21.05.1999; KOM (2000) 212, KOM (2000) 416, KOM (2002) 347 og KOM (2002) 513

Den foreslåede forenkling, rationalisering og harmonisering af forvaltningen af disse instrumenter vil skabe større sammenhæng i EU's eksterne bistand og styrke virkningerne og effektiviteten af EU's bistandsprogrammer. Dette vil især vise sig i udviklingslande eller lande med overgangsøkonomi i mellemindkomstkategorien, hvor der er lovende udsigter til dynamisk vækst i det lokale iværksættermiljø, og hvor europæiske SMV'er kan udvikle deres forretninger eller handel gennem partnerskaber (joint ventures), parvist samarbejde, teknologioverførsel eller teknisk bistand. Det er denne vigtige merværdi, som fremtidige EU-aktioner vil kunne bibringe.

IV. Den foreslåede tilgang til erhvervssektorudvikling

På grundlag af sine hidtidige erfaringer med støtte til erhvervssektorudvikling i tredjelande har Kommissionen nu identificeret fem støtteområder eller -instrumenter, som den vil basere sin erhvervssektorstøtte på:

1. Overordnet policy-dialog og -støtte, specielt inden for makroøkonomisk politik, handelspolitik og god regeringsførelse ved hjælp af nødvendige forskriftsrammer, institutionsopbygning og rådgivning.

Formål: Det drejer sig om aktioner på *makroøkonomisk niveau*, som i Rådets resolution fra maj 1999 blev fremhævet som det niveau, som Kommissionen bør koncentrere sine aktiviteter om: ("Der skal gøres en ekstra indsats for at analysere den overordnede politik og de institutionelle og forskriftsmæssige rammer, som den private sektor opererer inden for"). Kommissionens aktioner på dette område vil sigte på at etablere rammerne for en national og regional politik, som kan støtte og fremme konkurrenceevnen, markedsökonomi og god regeringsførelse. Det vil også omfatte teknisk bistand til indførelse af reformer, specielt inden for lovgivning, bank- og finansvæsen, skatter, offentlige udgifter, toldprocedurer og handelsfremmende foranstaltninger, institutionsopbygning og administrativ effektivitet. Desuden vil passende foranstaltninger til sikring af god regeringsførelse og finansiel gennemsigtighed kunne bidrage til at reintegrere den store uformelle sektor i den formelle økonomi.

Sikring af en harmoniseret tilgang: Den bistand, som Kommissionen kan tilbyde tredjelandene, varierer fra land til land og må tilpasses de specifikke behov, der er defineret i den overordnede programmeringsramme, som landestrategierne og de nationale vejledende programmer udgør. Bistanden kan have form af et finansielt bidrag til det reformprogram, der er aftalt med Verdensbanken, Den Internationale Valutafond og andre donorer. Ved hjælp af diagnoser og evalueringer af en given makroøkonomisk og sektorbestemt situation vil det være muligt at identificere projekter og modtagere og følgelig mobilisere de specifikke instrumenter og finansielle formidlere, der bedst vil være i stand til at opfylde de specifikke eller lokale behov. En korrekt analyse og diagnose af situationen vil også sætte EU i stand til at indlede en policy-dialog med sine lokale partnere om, hvilken form for institutionsstøtte der kræves for at opnå et godt resultat af EU's specifikke bistand. Det bør noteres, at EU har værdifulde erfaringer fra gennemførelsen af EU-retten, som den kan dele med sine tredjelandspartnere.

Blandt de målbare resultater, som man regner med at opnå ved at gennemføre programmer på dette område, kan nævnes:

- et bedre mikro-/makroøkonomisk miljø, der skal kunne måles ved et sæt økonomiske indikatorer

- mere velfungerende institutioner og organer og bedre lokale betingelser for små og mellemstore virksomheder (SMV), der skal kunne måles ved et sæt effektivitetsindikatorer
- hurtigere udvikling af den private sektor og af dens bidrag til bæredygtig økonomisk vækst, f.eks. gennem initiativer til støtte for specifikke privatiseringsprojekter eller offentlig-private joint ventures. Resultaterne på dette område bør også kunne måles ved et sæt kvantitets- og kvalitetsindikatorer.

Med henblik på at opnå disse resultater foreslår Kommissionen, at der på dette område fokuseres på tre instrumenter:

- **Udarbejdelse af tekniske og økonomiske analyser**, som fokuserer på de vigtigste stærke og svage sider i den private sektor i de forskellige situationer, foreslår prioriterede støttesektorer og opstiller betingelserne for at opnå resultater af eksternt støttede aktiviteter i den private sektor.
- **Policy-rådgivning**, analyser, diagnoser og institutionel støtte til kapacitetsopbygning, gennemførelse af god regeringsførelse og finansiell gennemsigtighed samt styrkelse af de offentlige forskrifts- og lovgivningsrammer på nationalt og regionalt plan. Der må naturligvis også tages hensyn til virkningerne af regionale handelsordninger ved teknisk bistand. Policy-rådgivningen bør endvidere fokusere på metoder og midler til at styrke privatsektorens repræsentative organisationers rolle og funktioner samt fremme udenlandske direkte investeringer og det internationale økonomiske samarbejde.
- **Etablering og stadfæstelse** af den økonomiske dialog som et vigtigt forum til at fremføre fakta og behandle vigtige strategiske spørgsmål, bl.a. vedrørende iværksætterkultur, udvikling af privatsektoren samt politikker med henblik på monopolafvikling og liberalisering.
- **Identificering af lokale institutionelle partnere** (både på centralt og lokalt plan) eller af specifikke støttesektorer ved hjælp af resultaterne af arbejdet i marken og ved at inddrage alle lokale menneskelige ressourcer, herunder Kommissionens delegationer.

2. Investeringer og aktiviteter til fremme af virksomhedssamarbejde

Formål: Formålet med EU's støtte til fremme af investeringer og teknologioverførsel fra de industrialiserede lande til udviklingslandene er at befordre bæredygtige og miljøvenlige investeringer og virksomhedssamarbejdsaftaler, både på det nationale og det regionale plan, og derved forbedre de pågældende økonomiers effektivitet og konkurrenceevne og specielt deres eksportmuligheder.

Denne form for støtte er baseret på den antagelse, at selv om de fleste tredjelandspartnere gør fremskridt med at forbedre deres generelle investeringsmiljø og mobilisere de nationale ressourcer, har de stadig behov for ekstern støtte for at kunne tiltrække direkte udenlandske investeringer, som også er et vigtigt redskab for Nord-Syd-overførsel af knowhow og udviklingen af lederevner. Afhængig af det pågældende lands udviklingsniveau kan EU-støtten bestå i at styrke investeringsfremmende organer og andre private formidlere (f.eks. handels- og industrikamre, erhvervssammenslutninger og konsulenter) eller formidlere af investeringsrelaterede erhvervsserviceydelser.

Programmet skal støtte aktiviteter, der kan fremme investering og handel, herunder investeringer og partnerskaber, og som både kan bidrage til at realisere bredere sociale mål og lette styringen af den handelsintegrerende proces. EU-virksomheder vil kunne formidle kapital, teknologi, markedsadgang, teknik og lederevner til deres partnere i de lande, hvor iværksætterressourcerne endnu er stort set uudnyttede.

For at sikre *en harmoniseret tilgang* har man udvalgt fem grupper af aktiviteter efter en fleksibel fremgangsmåde (støtten ventes at gå direkte til virksomhederne eller deres organisationer og til andre formidlere. Der vil også være mulighed for sektorstøtte).

a) Institutionsstyrkelse

Støtten til den første aktivitetsgruppe vil hovedsagelig være baseret på regioner og grupper og sigte på:

- udvikling af investeringsorienterede formidlerorganer, der skal stå for organisationen og formidlingen af bæredygtige og virkningsfulde investeringsfremmende arrangementer
- centraliseret og omfattende formidling af investeringsrelateret erhvervsudviklingsservice til SMV (til opfølgning af de positive erfaringer fra Euro Info Korrespondancecentre hos tredjelandspartnerne)
- udvikling af forskrifts- og tilsynsaktiviteter på sektorplan
- udvikling af færdigheder inden for projektförvaltning og organisering af arrangementer samt af informationssystemer
- uddannelse af lokale konsulenter.

b) Støtte til nøglesektorer

Denne gruppe aktiviteter henvender sig til modtagere og involverede parter i såvel de industrialiserede lande som i udviklingslandene og vil omfatte:

- undersøgelser på regional- eller landeplan for at identificere de nøglesektorer og prioriterede områder, der må støttes for at forbedre investeringsmiljøet
- udarbejdelse af prognoser og undersøgelser af de identificerede nøglesektorer eller delsektorer i de pågældende regioner og lande
- identificering af projektstøtte, der skal ydes af formidlerorganisationer og konsulenter, før, under og efter virksomhedssamarbejds møderne i den pågældende sektor eller delsektor. Der vil blive lagt særlig vægt på støtte til opfølgning af investeringer og samarbejdsaftaler, der er kommet i stand under disse møder
- styrkelse af lokale private finansielle formidlere, som spiller en afgørende rolle for iværksætterkulturen og den private sektor.

c) Virksomhedssamarbejds møder

Den harmoniserede tilgang vil gøre det muligt at støtte de pågældende nøglesektorer ved bl.a. at befordre den direkte kontakt mellem enkelte virksomheder med henblik på at fremme og

etablere investerings- og virksomhedssamarbejdsaftaler i disse sektorer. Med henblik herpå vil aktiviteterne omfatte investeringsfremmende møder inden for de pågældende sektorer og delsektorer, der kan skabe opmærksomhed om de identificerede og støttede projekter.

d) Møder til fremme af regionale sektorspecifikke investeringer (f.eks. inden for mineindustri, landbrugsindustri og turisme)

Disse møder vil omfatte alle EU-lande (og eventuelt også lande uden for EU) og de berørte udviklingsregioner (samt i givet fald andre udvalgte tredjelande).

e) Møder til fremme af subregionale sektorspecifikke investeringer

Disse møder henvender sig til mindre, specialiserede økonomiske delsektorer, som f.eks. læderindustri, gartneri og blomsterdyrkning, tømmer, trævarer og møbler eller kemiske produkter og plast. De kan organiseres under gruppen af institutionsopbyggende aktiviteter på basis af efterspørgsel og omkostningsdeling på initiativ af EU's formidlerorganisationer eller modtagerlandet.

I givet fald kan disse investeringsfremmemøder også undtagelsesvis omfatte et helt land eller flere regioner eller have et multi- eller tværsektorielt sigte.

Visse erhvervsfremmemekanismer kan udvælges ad hoc for områder eller aktiviteter, der ikke kan behandles på investeringsfremmemøder. Det kan f.eks. dreje sig om finansielle tjenesteydelser, infrastrukturer, privatiseringsprojekter, informations- og kommunikationsteknologi og andre horisontale forvaltningsaspekter (f.eks. spørgsmål vedrørende finansiell gennemsigthed på sektorplan, regler og procedurer for tilsyn og forskrifter, lovgivning om parvist samarbejde og joint ventures, forbindelser mellem virksomheder og banker, grundlæggende arbejdstagerrettigheder og miljøstandarder, fondsbørsnotering af virksomhederne samt virksomhedernes sociale ansvar).

3. Fremme af investeringsfinansiering og udvikling af finansielle markeder

Formål: I resolutionen fra Rådet for udvikling fra maj 1999 omtales støtte til virksomhederne "med særlig vægt på små virksomheder i den formelle og uformelle sektor, så vidt muligt kanaliseret via lokale mellemlid...". Den foreslåede strategi sigter mod at etablere rammer, der kan levere veludviklede og effektive finansielle tjenesteydelser til små og mellemstore virksomheder (SMV). De anvendte instrumenter må kunne stille specifikke finansielle ydelser af høj kvalitet til rådighed for private virksomheder i både den formelle og den uformelle sektor. Nærmere bestemt er det generelle mål med disse instrumenter og tjenesteydelser at mobilisere strømmen af (såvel indenlandske som udenlandske) private opsparinger til finansiering af de investeringer, der er uomgængeligt nødvendige for at skabe et blomstrende erhvervsliv. Strategien er baseret på den antagelse, at mere velfungerende finansielle markeder er afgørende for udviklingen af en sund privatsektor i udviklingslandene. Disse nye EU-støttede faciliteter for investeringsfinansiering bør naturligvis ikke forårsage forstyrrelser på det nationale eller internationale finansmarked og bør ikke skabe illoyal konkurrence mellem potentielle private eller offentlige modtagere.

Der vil blive oprettet faciliteter til investeringsfinansiering med henblik på at

- mobilisere privat (indenlandske og udenlandske) opsparing til investeringsfinansiering
- sikre bedre adgang til kapitalmarkederne for (private som offentlige) kommercielt drevne virksomheder, der er etableret i udviklingslandene

- støtte transaktioner i partnerlandene, som kan hjælpe små og mellemstore virksomheder med at få adgang til kapitalmarkeder. Støtten kan ydes i tilknytning til foranstaltninger med sigte på kapacitetsopbygning
- forbedre effektiviteten og resultaterne af de finansielle systemer, herunder tilsyn og finansielle forskrifter. Denne støtte kan ydes i tilknytning til foranstaltninger med sigte på kapacitetsopbygning (jf. ovenfor)
- styrke de nationale forskriftsrammer for investering og konkurrence
- udvikle nyskabende og mere effektive finansieringsinstrumenter. Det kan dreje sig om investeringsfonde, risikokapital og egenkapital- og kvasikapitalinvesteringer, garantier for private (nationale og udenlandske) investeringer eller støtte til garantifonde for den private sektor samt offentlig-private partnerskaber.
- mobilisering af lån og kreditlinjer og forskellige former for betingede lån og/eller ansvarlig lånekapital.

Sikring af en harmoniseret tilgang: Når EU skaffer finansielle ressourcer til investeringsfinansiering, bør det være opmærksom på de lokale markedsvilkår. EU kan imidlertid også efter aftale med partnerlandene beslutte at tilbyde finansiering på gunstige vilkår på grundlag af visse transaktioners specifikke natur (f.eks. offentlige projekter eller eventuelt også private projekter med betydelige indvirkninger på det sociale eller miljømæssige plan). Dette bør være fastsat i de politiske aftaler, som indgås mellem Fællesskabet og de pågældende lande.

Som eksempel på denne nye fremgangsmåde kan nævnes den såkaldte **investeringsfacilitet**, der er ved at blive indført for AVS-landene og vil blive finansieret via 9. Europæiske Udviklingsfond (EUF). Fonde af denne type skal fremme kommercielt levedygtige virksomheder, fortrinsvis i den private sektor, eller aktiviteter i den offentlige sektor, der støtter privatsektorudviklingen.

Virksomhederne vil have adgang til fondene direkte eller via formidlere. Transaktionerne bør omfatte deltagelse i privatiseringsoperationer og søge at mobilisere intern og ekstern opsparing ved at hjælpe med at opbygge de lokale finansieringsinstitutters og kapitalmarkeds kapacitet og udnytte de udenlandske investeringer. Samfinansieringstransaktioner med europæiske og lokale finansieringsinstitutter vil blive fremmet.

En andet interessant eksempel er EIB's rolle inden for rammerne af **Euro-Middelhavspartnerskabet**. Som følge af EU-ministertopmødet i Barcelona (marts 2002) og Euro-MED-ministerkonferencen i Valencia blev der oprettet en ny EIB-investeringsfacilitet med henblik på gradvis at bringe bankens låneaktiviteter op på ca. 2 mia. EUR om året. Denne investeringsfacilitet skulle medføre en betydelig stigning i lånene til den private sektor. EIB tilbyder også risikokapital og støtte i form af lån til SMV (både i og uden for EU) fra egne ressourcer ved anvendelse af specialiserede finansielle formidlere og nyskabende finansielle instrumenter, som f.eks. globallån osv.

EU støtter også aktivt udviklingen af den private sektor gennem multilaterale kanaler (samfinansiering med Verdensbanken, herunder IFC, de regionale udviklingsbanker og FN's specialiserede organer eller fonde).

Hvad angår forvaltningen af disse instrumenter, vil EU (dvs. Kommissionen) ikke være direkte involveret i gennemførelsen og forvaltningen af finansieringsaktiviteterne, da de ansvarlige for disse programmer normalt vil være specialiserede institutioner som Den Europæiske Investeringsbank, Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) eller andre multilaterale institutioner, som eventuelt selv kanaliserer midlerne gennem andre regionale og/eller nationale finansieringsinstitutter.

På den anden side vil Kommissionen arbejde tæt sammen med disse specialiserede finansieringsinstitutter og spille en ledende rolle med at definere de regionale mål, de finansielle betingelser for investeringsfaciliteterne, retningslinjerne for tildeling af midler samt tilsyns- og evalueringsprocedurerne. Kommissionen støtter også de nødvendige reformer eller politikker på dette område.

4. Støtte til små og mellemstore virksomheder i form af ikkefinansielle ydelser

Formål: De hidtidige erfaringer og empiriske data viser, at effektiv erhvervsudviklingservice er afgørende for væksten i SMV og mikrovirksomheder. Kommissionens program for SMV skal hjælpe private virksomheder med at forbedre deres konkurrenceevne, få adgang til moderne teknologi, forbedre forvaltningen og finde nye markeder.

For at sikre en harmoniseret tilgang vil visse støtteforanstaltninger sigte på at forbedre det makro- og mikroøkonomiske grundlag for SMV's og mikrovirksomhedernes konkurrenceevne, mens andre foranstaltninger vil fokusere direkte på at udvikle et effektivt marked for erhvervsudviklingsydelser, herunder bl.a.:

- indledende og løbende vejledning for virksomheder og erhvervs sammenslutninger (almindeligvis baseret på efterspørgsel) eller mere proaktive strategier, som delvis betales af modtagerne (princippet om omkostningsdeling), vedrørende de ydelser, der er til rådighed, og hvordan de kan opnås (også her kan man udnytte Euro Info-Korrespondancecentrenes erfaringer med formidling af integrerede serviceydelser)
- forskellige former for videreuddannelse med henblik på at modernisere virksomhederne og fremme etableringen af netværk eller kooperativer mellem virksomhederne.
- hjælp med udarbejdelse og gennemførelse af forretningsplaner
- koordinering med andre delprogrammer - f.eks. virksomhedsstøtte - og deres organisationer samt investeringsfinansiering på virksomhedsplan i forbindelse med tilbud fra EIB.

Støtteforanstaltningerne kan organiseres og forvaltes på nationalt eller regionalt plan. Hvis der er involveret EU-ekspertise, vil Kommissionen imidlertid sikre, at der anvendes en harmoniseret tilgang i de enkelte regioner.

Der bør i samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank og andre finansieringsinstitutter gøres en særlig indsats for at øge det nuværende effektivitetsniveau i de lokale finanssystemer og forbedre SMV's adgangsmuligheder til de forskellige finansieringskilder. Der bør om nødvendigt udarbejdes moderniseringsplaner og indføres forbedringer af produktionskapaciteten.

Der bør tages særligt hensyn til små virksomheder og håndværksvirksomheder i udviklingslandene, som ikke altid følger det samme mønster som de hurtigtvoksende SMV,

men alligevel er afgørende for landets økonomiske og sociale udvikling. Det europæiske charter for små virksomheder, der blev godkendt af Det Europæiske Råd i Feira i juni 2000, bør her tjene som reference for dialogen med de involverede parter fra både EU og tredjelande.

5. Støtte til mikrovirksomheder

Formål: I mange lande udgør mikrovirksomheder en ideel mulighed for at deltage i den økonomiske udvikling. Nærmere bestemt kan støtte til oprettelse og modernisering af mikrovirksomheder og kooperativer forbedre vilkårene for selvstændige erhvervsdrivende og være et effektivt middel til give de fattige befolkningsgrupper adgang til de økonomiske muligheder og bidrage til bekæmpelsen af fattigdommen. Den største hindring for udvikling af mikrovirksomheder er mangelen på relevante, finansielle og ikkefinansielle lokale serviceydelser, mangel på forretningskultur og markedsinformation samt på adgang til finansielle ressourcer.

Sikring af en harmoniseret tilgang: Ud over at bidrage til at forbedre det mikro- og makroøkonomiske grundlag for konkurrenceevnen (jf. ovenfor) kan støtten til små virksomheder og mikrovirksomheder have form af:

- institutions- og kapacitetsopbygning hos formidlerinstitutioner, der optræder som talerør for mikrovirksomheder og leverer offentlige goder
- incitamentter til mikrofinansieringsinstitutter til at udvikle nye serviceydelser og finansielle produkter, der er velegnede til at opfylde de mellem- og langfristede behov hos små virksomheder og mikrovirksomheder
- hjælp med at integrere mikrofinansiering i lokale finanssystemer ved at udbrede bedste praksis og resultatstandarder, etablere rammer for forskrifter og passende tilsyn og støtte institutionsudvikling
- forbedring og overvågning af mikrofinansieringsinstitutternes resultater, styringssystemer og evne til at betjene mikrovirksomhederne.

Disse aktiviteter vil blive gennemført i tæt koordinering (eventuelt i form af samfinansiering) med multilaterale organer (som f.eks. udvalget af donororganisationer til udvikling af mindre virksomheder og den rådgivende gruppe for bistand til de fattigste (CGAP)) og finansieringsinstitutter (Den Europæiske Investeringsbank, andre udviklingsbanker, investeringsfonde og andre lokale og internationale finansieringsinstitutter). Lokale programmer, formidlerinstitutioner og serviceformidlere kan også inddrages for at sikre den nødvendige markedsanalyse samt opfølgning, behovsvurdering og forvaltning.

V. Gennemførelse og opfølgning

Kommissionen har til hensigt at bevare den fulde kontrol med de aspekter, der vedrører politik, programmering og udformning inden for de fem støtteområder samt i givet fald med gennemførelsen af særlige aktioner, herunder teknisk bistand. Tilsyn og evaluering vil generelt også forblive under Kommissionens fulde kontrol.

Hvad angår gennemførelsen og forvaltningen af de finansielle instrumenter, herunder mikrofinansielle og ikkefinansielle serviceydelser (erhvervsudviklingsservice), har Kommissionen til hensigt i vid udstrækning at anvende (særlig udvalgte) formidlere, som den vil indgå passende forvaltnings- eller finansieringsaftaler med.

Ovennævnte forslag er baseret på konklusionerne fra de hidtidige erfaringer, som viser, at det kræver betydelige og specialiserede menneskelige ressourcer at forvalte disse programmer, og at en decentraliseret tilgang bedre kan gennemføres af formidlere end af Kommissionen selv. I betragtning af sin kompetence og sit ansvar på det institutionelle område vil Kommissionen imidlertid bevare kontrollen med policy-spørgsmål vedrørende strategier og programmer samt det generelle tilsyn med støtteprogrammet.

Det fem ovenfor beskrevne støtteområder eller -instrumenter er generelle, dvs. at de vil blive stillet til rådighed for alle regioner. Støtterammerne og de valgte instrumenter skal så vidt muligt harmoniseres og rationaliseres for at sikre en sammenhængende strategi i alle regionerne. Der bør imidlertid også være mulighed for en *vis fleksibilitet* i anvendelsen af disse instrumenter for at tage hensyn til de vigtigste regionale forskelle og til forskellene i de politiske og økonomiske forbindelser mellem EU og de forskellige tredjelande. De foreslåede rammer for støtte til erhvervssektorudvikling bør derfor harmoniseres, men samtidig forblive fleksible. Udvalget af støtteinstrumenter vil derfor klart variere fra region til region ligesom de nærmere detaljer i forbindelse med gennemførelsen af støtten.

Til opfølgning af resultaterne vil man undersøge, om der kan udvikles et sæt indikatorer for privatsektorudvikling, der kan måle de strukturelle forandringer, herunder oprettelsen af nye SMV, kooperativer og mikrovirksomheder, samt følge strategiens gennemførelse.

Kommissionen er ved at fuldende et omfattende strategi- og programmeringsarbejde baseret på den nye generation af landestrategier og nationale vejledende programmer samt på de regionale strategier og vejledende programmer for alle de lande og regioner, som den har indgået samarbejds- og bistandsaftaler med. Landestrategierne omfatter perioden fra 2005 til 2006 og de nationale vejledende programmer perioden fra 2003 til 2006 i henhold til programmet. Det er meningen, at de foreliggende forslag til sikring af en harmoniseret og konsekvent tilgang til erhvervssektorudvikling skal integreres i de ovennævnte strategier og programmer så hurtigt som muligt, dvs. i forbindelse med den omfattende revision af de nationale vejledende programmer, der vil finde sted fra 2003 og fremover.

Kommissionen har desuden til hensigt at videreudvikle sine strategier til støtte for udviklingen af den private sektor i tredjelandene. Et af de prioriterede områder er den svigtende forvaltning af de statsejede virksomheder, som har været det centrale emne for strukturreformprogrammerne i hele verden i de sidste tyve år. Som en af de største donorer af udviklingsbistand på fordelagtige vilkår har EU længe været involveret i finansieringen og reformen af statsejede virksomheder i udviklingslande og i lande med overgangsøkonomi.

Erfaringerne herfra viser, at EU spiller en vigtig rolle ved at supplere de internationale finansieringsinstitutioners indsats for at fremme og støtte reformdagsordenen. I betragtning af de mange forfejlede privatiseringer i udviklingslandene, de sandsynlige virkninger af de mislykkede forsøg på at opfylde millenniumsudviklingsmålene og den fremtrædende rolle, som visse EU-virksomheder indtager i offentlig-private partnerskaber, må EU deltage mere aktivt i bestræbelserne på at gøre reformerne bedre og mere effektive. Det foreslås derfor, at spørgsmålet om privatisering og statsejede virksomheder behandles i en separat meddelelse.

Kommissionen vil også søge at fremme og forbedre samarbejdet og koordineringen mellem EU's eksterne bistandsprogrammer og de aktiviteter, der iværksættes af EIB (og andre finansielle formidlere), specielt hos EU's tredjelandspartnere.